

Ontwikkelgroep samenwerking/integratie speciaal-regulier onderwijs

Verslag 21 mei 2019

Achtergrond

De wens om tot meer samenwerking te komen tussen regulier en speciaal onderwijs is niet nieuw. Zo loopt er sinds twee jaar een ondersteuningsprogramma op dit thema voor het po, sbo en so, onder de vleugels van het Nederlands Centrum Onderwijs en Jeugdzorg (NCOJ) en de PO-Raad. Voor uitwisseling van kennis en ervaringen en het bespreken van methodische vragen functioneerde in die twee jaar een Ontwikkelgroep voor het primair onderwijs. Maar ook het voortgezet onderwijs streeft naar meer integratie van speciaal en regulier onderwijs. Op een bijeenkomst van de Ontwikkelgroep op 18 april 2019 sloten ruim twaalf vertegenwoordigers van vo en vso zich dan ook aan bij de 'Ontwikkelgroep samenwerking/integratie speciaal-regulier onderwijs' – hierna: ontwikkelgroep.

Op het menu

De tweede bijeenkomst van de ontwikkelgroep vindt plaats op 21 mei in Utrecht, waar dit keer de overgang tussen het basis- en voortgezet onderwijs centraal stond. Op het menu van deze bijeenkomst staan: de voorbereiding van de volgende bijeenkomst van de ontwikkelgroep op 11 juni, waarbij vertegenwoordigers van OCW en de Inspectie zijn uitgenodigd; de Landelijke Conferentie op 20 september; en een voorstel om tot korte maar krachtige beschrijvingen van *best practices* te komen. Maar de hoofdschotel bestaat uit vijf veelbelovende of bewezen succesvolle cases uit de praktijk, die worden gepresenteerd door deelnemers.

1. Syntheseklas

Als eerste brengt Dolf van Veen de syntheseklas van vmbo Sint Ursula in Heythuysen onder de aandacht. In zo'n klas (in een veilige setting van een dozijn leerlingen) worden leerlingen uit het sbo en so die potentie hebben om vmbo te halen maar door gedrags- en andere problemen dat niveau nog niet aankunnen, langzaam naar het regulier onderwijs 'geschakeld'. In het begin hebben ze een vaste 'groepsleerkracht' die alle theoretische vakken zelf geeft en bij de praktijkvakken meekijkt, maar gaandeweg komen ze vak na vak in de reguliere vmbo-klas terecht. Na twee jaar is die synthese voltooid. Het project – dat al twaalf jaar loopt – is beschreven in de uitgave '[Verrassend Passend: samenwerking tussen regulier en speciaal vo](#)' van de VO-raad.

2. Maatwerkklas

Een ander voorbeeld uit dezelfde bundel wordt aangedragen door Marij Bosdriesz: de Maatwerkklas van het Twents Carmel College in Oldenzaal. Net als bij de Syntheseklas gaat het om leerlingen 'die meer kunnen dan we denken'. In Oldenzaal zoomen ze niet zozeer in op de individuele onderwijsbehoeften van deze leerlingen, maar vooral op de manier waarop de docent op die behoeften moet inspelen. Maatwerk bieden dus: hoe vaak en hoe lang leerlingen in deze klas blijven, verschilt per kind.

3. Junior College

Wijnand Westerink komt met het voorbeeld van de Ambelt in Nunspeet/Elburg, dat onderwijs biedt aan leerlingen die vanwege hun gedrag, psychiatrische diagnose of meervoudige problematiek in het regulier onderwijs niet goed tot leren en talentontwikkeling komen. Groep 7 en 8 van het so hebben daar een aparte school, die kinderen vak voor vak probeert te integreren in klas 1 en 2 het reguliere voortgezet onderwijs. Een tussenvoorziening die het Junior College genoemd wordt. Ook hier vak voor vak integreren; op het vmbo kunnen deze kinderen in jaar 3 en 4 nog voor 40% regulier en voor 60% speciaal onderwijs volgen. Het model bestaat inmiddels twee jaar en 'het werkt', aldus Wijnand, die er teamleider is en het kan weten.

4. Matrix College

Het Drachtster Lyceum herbergt het Matrix Lyceum, een samenwerkingsverband tussen de (reguliere) scholengemeenschap Singelland en vso De Zwaai van Stichting RENN 4. Teuny Bosma, die teamleider is op het Matrix, typeert deze vorm van integratie tussen regulier en speciaal kort. Het gaat om leerlingen met een ondersteuningsbehoefte op havo/vwo-niveau. Zij zijn cognitief op

niveau, maar zijn qua gedrag moeilijk. Het Matrix College is een in pandige school met een eigen ingang. Kleine klassen van maximaal 15 leerlingen, die wel zo snel mogelijk terug moeten schakelen naar de reguliere school. “De belastbaarheid is minder, maar de groepen zijn klein, dus we kunnen beuken naar het examen,” aldus Teuny.

5. OVO Talentontwikkeling

Als laatste presenteert de voorzitter van de vergadering, Kees Kuijs, de casus ‘Gorinchem’ van de stichting OVO. Een wel heel brede aanpak, niet gericht op specifieke leerlingen, maar op *alle* leerlingen van po en vo, in één lange doorlopende leerlijn (het vak Engels wordt bijvoorbeeld al gegeven in groep 1 van het po). Leerkrachten en intern begeleiders po werken daar intensief samen met leraren, brugklas- en zorgcoördinatoren van het vo. Gedurende het jaar hebben ze een aantal malen structureel overleg over alle leerlingen. Onder het motto ‘OVO Talentontwikkeling’. Tijdens de po-periode opgebouwde kennis gaat op deze manier niet verloren.

Discussie

In de groepsdiscussie die op de presentaties volgt, is er veel appreciatie voor de diverse cases, maar zijn er ook veel vragen. Hoe worden leerlingen precies ‘voorgesorteerd’ voor deze speciale voorzieningen? Is er sprake van een onderwijsinsteek of wordt een concept eerder geleid door niet-cognitieve factoren als een ‘veilige omgeving’ of ‘kleinschaligheid’? Hoe worden docenten bijgeschoold, gezien de specifieke eisen die kinderen met ‘een speciale ondersteuningsbehoefte’ (we spreken nadrukkelijk niet over ‘gedragsproblemen’) aan leraren stellen? Hoe warm moet de overdracht zijn? Hoe is de rol en de stem van de ouders in de keuze voor een maatwerk-, synthese-, matrix- of andere klas? Hoe dam je de afstroom van vmbo-basisleerlingen naar het pro in?

Maar los van al die vragen, is men het erover eens dat het belangrijk is om behaalde successen beter uit te venten. Want dat gebeurt nog veel te weinig, vindt ook projectmedewerker Marlies Peters van het Steunpunt Passend Onderwijs: ‘We moeten de boel meer body geven!’ Te beginnen op de meeting met het ministerie van OCW op 11 juni, en op het Landelijk Congres van 20 september.